

**ОДЕСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ**

КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ТА ІНОЗЕМНИХ МОВ

**НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ, СЛУХАЧІВ,
АСПРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ ТА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ**

СТУДЕНТСЬКИЙ ГУРТОК “COMPARATIVE STUDIES”

АСОЦІАЦІЯ ДОСЛІДНИКІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

ПОРІВНЯЛЬНЕ ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

[Електронний ресурс]

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
28 травня 2021 року, м. Одеса*

**Одеса
2021**

УДК 35(063)

П 59

Редакційна колегія:

д.держ.упр., проф. С. Є. Саханенко (голова),

д.держ.упр., доц. Н. М. Колісніченко,

к.держ.упр. Маєв А.П.,

к.держ.упр. Костенюк Н.І.

Рекомендовано до друку Науково-експертною радою
Одеського регіонального інституту державного управління

НАДУ при Президентові України

Протокол № 2 від 20 квітня 2021 року

П 59 **Порівняльне** публічне управління та адміністрування
[Електронний ресурс] : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.
28 травня 2021 р. / за заг. ред. Н.М. Колісніченко. Одеса : ОРІДУ
НАДУ, 2021. – 164 с.

Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції присвячений розгляду порівняльних практик публічного управління. Розглядаються методологічні проблеми порівняльних досліджень у публічному управлінні та адмініструванні; компаративні дослідження та порівняльно-історичні дослідження у публічному управлінні та адмініструванні; бенчмаркінг у публічному менеджменті. Розрахований на фахівців сфери управління, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців, викладачів, здобувачів.

Матеріали публікуються в авторській редакції

© ОРІДУ НАДУ
при Президентові України, 2021.

2. Державне управління в Україні: наукові, правові, кадрові та організаційні засади : навч. посіб. За заг. ред. Н. Р. Нижника, В. М. Олуйка. Л. : Вид-во Національного університету «Львівська політехніка», 2002. 352 с.

3. Євсюков О. П. Державні механізми зміцнення соціально-економічної безпеки : монографія / О. П. Євсюков. Х. : НУЦЗУ, 2018. 287 с.

4. Євсюков О. П. Удосконалення державних механізмів забезпечення соціально-економічної безпеки / О. П. Євсюков. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. 2018. № 1 (Серія «Державне управління»). Т. 29 (68). С. 75–79.

5. Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України : Постанова Верховної Ради України (із змінами і доповненнями) 16 січня 1997 року N 3/97-ВР [Електронний ресурс]. URL : https://ips.ligazakon.net/document/view/f970003?an=1&ed=2000_12_21

6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України» : Указ Президента України від 25 лютого 2017 року № 47/2017 [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017#Text>

7. Проект Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року [Електронний ресурс]. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-shvaliv-proekt-strategiyi-ekonomichnoyi-bezpeki-ukrayini-na-period-do-2025-roku>

Швец К.С.

*студентка з курсу денної форми навчання спеціальності
«Публічне управління та адміністрування»,
Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського*

ЗАСТОСУВАННЯ ДОСВІДУ ФРАНЦІЇ В РЕФОРМУВАННІ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Ратифікувавши Угоду про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Україна отримала інструмент та дороговказ для своїх перетворень. На виконання вимог цієї угоди Україною було розроблено «Стратегію сталого розвитку “Україна – 2020”, яка визначила мету, вектори руху, дорожню карту, першочергові пріоритети та індикатори

належних оборонних, соціально-економічних, організаційних, політикоправових умов становлення та розвитку України, а також виділила вектор безпеки, такий як захищеність соціально вразливих верств населення, і вектор відповідальності – пенсійну реформу [1].

В Україні передбачається запровадити трирівневу систему пенсійного забезпечення, що має ґрунтуватись на принципі соціального страхування, обов'язкових та добровільних накопичень. Це дасть змогу максимізувати соціальну захищеність людини завдяки диверсифікації джерел формування пенсійних виплат [2].

Але механізми, інструменти переходу до нової системи пенсійного забезпечення в державі все ще не визначені. Саме тому аналіз досвіду європейських країн щодо стану та основних тенденцій реформування системи пенсійного забезпечення є надзвичайно актуальним для України. Напрацьований досвід функціонування пенсійної системи у Франції становить значний інтерес для покращення державного управління пенсійної системи України. З огляду на те, що реформування пенсійної системи цієї держави характеризується новаторськими підходами до розробки і проведення реформ зі створення багаторівневих систем, а тому дослідження структури, механізмів проведених реформ, основних тенденцій розвитку системи пенсійного забезпечення дало б змогу виокремити складові, які впливають на покращення фінансового механізму пенсійного забезпечення, і застосувати позитивний досвід в Україні. Загальною тенденцією формування пенсійної системи у Франції слід визначити проміжне становище між двома концептуальними моделями.

Перша – “беверіджиська”, основою якої є пріоритетність мінімального рівня забезпечення для всіх громадян, а друга – “бісмаркська” модель, що передбачає тісний зв'язок розмірів пенсії та величини заробітної плати, з якої здійснювалися внески. Першу модель можна охарактеризувати як ліберально-солідарну, другу – як консервативно-корпоративну. З часу виникнення французька система пенсійного забезпечення визначила свою мету виходячи з “беверіджської” концепції, а засоби її досягнення мали “бісмаркське” спрямування [3].

Але неухильне зростання дефіциту бюджету пенсійного забезпечення виявило необхідність проведення реформи. Це було обумовлено змінами макроекономічних, демографічних і соціальних умов: низькими темпами економічного розвитку, старінням населення, збільшенням навантаження на працездатне населення, а також значною

часткою державних витрат у ВВП на соціальні програми. Франція займає друге місце серед європейських країн за обсягами витрат державного бюджету на соціальну сферу. Витрати становлять – 30% бюджету (450 млрд євро в рік) [4].

У 90-х рр. XX ст. розпочалася модернізація соціальної системи держави. Оскільки надходження в бюджет, джерелом яких здебільшого є податок з доходів, були недостатніми, то в 1991 р. був введений загальний соціальний внесок, а в 1996 р. – внесок на погашення соціальної заборгованості. Завдяки цим заходам збільшився обсяг зборів із інших видів доходів. Таким чином, обсяг коштів від стягнення податку з доходів становив тільки 66,5% від доходів соціального страхування [5].

Нова соціальна політика передбачала, передусім, зниження соціальних витрат, часткову приватизацію соціальної сфери, реорганізацію соціального забезпечення на страхових принципах і зміну пріоритетів у політиці зайнятості. Окрім загальної для Європи проблеми кризи “держави загального добробуту”, додатковим імпульсом для часткового скорочення широкомасштабних соціальних програм стала необхідність відповідності Маастрихтським критеріям інтеграції. Доцільно зазначити, що на відміну від інших економічно розвинених країн Євросоюзу, де в цей період домінували ідеї скорочення регулюючої ролі держави в економіці, реформування соціальних структур у Франції супроводжувалося посиленням впливу державної влади в управлінні системою соціального захисту [6].

Отже, французька система пенсійного забезпечення належить до змішаної моделі з переважно децентралізованим корпоративним управлінням, але з сильним державним регулюванням. Правовий механізм управління системою пенсійного забезпечення регламентований Кодексом соціального забезпечення Франції (1956 р.). Кодексом соціального страхування (2000 р.) та іншими нормативними актами. Кодекс соціального забезпечення Франції виділяє такі види обов’язкового соціального страхування: страхування по хворобі, яке включає в себе такі страхові випадки, як тимчасова непрацездатність, материнство (вагітність та пологи), інвалідність, смерть; страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань; страхування по старості, включаючи забезпечення соціальними пенсіями; страхування на випадок безробіття та сімейне страхування [7]. Про складність системи соціального захисту Франції свідчить, зокрема, система пенсійного забезпечення. У

країні діє більше 100 основних і понад 300 додаткових видів пенсійного забезпечення.

Пенсійна система складається з п'яти підсистем: 1) базових режимів для найманих працівників; 2) додаткових режимів; 3) спеціальних режимів для окремої категорії зайнятих; 4) базових режимів для самозайнятих осіб; 5) додаткових (факультативних) режимів. Кожна з них має свою специфіку, що проявляється у механізмі фінансування та порядку призначення пенсії [8].

Базові режими є головними в національній системі пенсійного забезпечення. Вони діють за єдиною методикою пенсійного забезпечення осіб, зайнятих у промисловості та торгівлі. За однією схемою функціонують як Національна каса страхування за віком, так і Центральна каса взаємного страхування у сільському господарстві – для сільських найманих працівників [9].

Базові пенсії за загальною схемою виплачуються:

1. Регіональними пенсійними касами і професійними касами з охорони здоров'я (Caisses (régionales) d'assurance retraite et de santé au travail – CARSAT).

2. Національною касою страхування за віком Іль-де-Франс для паризького регіону (Caisse nationale d'assurance vieillesse d'Ile de France (pour la région parisienne)).

3. Загальними касами соціального страхування для зарубіжних відділів (Caisses générales de sécurité sociale (pour les départements d'outre-mer – CGSS)).

4. Касою соціального страхування в Майотті (CSS a Mayotte) [10]. У жовтні 2010 р. французький уряд вніс зміни до пенсійного законодавства. Раніше французи виходили на пенсію в 60 років, якщо вони платили пенсійні відрахування протягом 40,5 року, і в 65 років, якщо платили відрахування менше цього періоду. Уряд підвищив пенсійний вік, відповідно, до 62 і 67 років. Окрім того, необхідний термін виплати відрахувань до 2018 р. становитиме 42 роки. Потрібно відзначити, що вік виходу на пенсію чоловіків і жінок однаковий. Тринадцять мільйонів пенсіонерів отримують базову пенсію (страхову пенсію). Середня сума страхової пенсії відповідно до повного стажу становить 1 072 євро на місяць. Але через комбінації мінімальної, максимальної пенсії розглядаються додаткові механізми пенсійного забезпечення.

Відповідно до цього показника нараховуються максимальні пенсійні внески в базовому режимі. Виходячи з того, що пенсія становить 50% від заробітної плати, сума пенсії не може перевищувати 1564,50 євро на місяць, незважаючи на те, що розмір заробітної плати може перевищити цей показник [10].

Особливістю функціонування пенсійної системи у Франції є проміжне становище між “бісмаркською” та “беверіджською” системами щодо принципів організації механізмів пенсійного забезпечення. Система пенсійного забезпечення – це складний організаційний механізм, який представлений багаторівневими – державними та професійно-галузовими, загальними та додатковими, але загальнонаціональними та обов’язковими схемами страхування. Це проявляється у тому, що при збереженні державного регулювання солідарної системи пенсійного забезпечення діють механізми накопичувального, страхового та недержавного пенсійного забезпечення. Велике значення у Франції набуває тенденція приватизації пенсійних зобов’язань держави. Це передбачає, своєю чергою, передачу зобов’язань держави щодо страхового пенсійного забезпечення (додаткової державної пенсії) працівників приватним організаціям.

Такий досвід державного управління необхідно враховувати при реформуванні пенсійної системи України.

Список використаних джерел

1. Буригіна І. О. Досвід Франції у реформуванні системи соціальних послуг і розбудові соціальної політики, І. О. Буригіна, Н. І. Зайченко / Проблеми соціальної роботи в аспекті реформування соціальних відносин : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (27 березня 2008 р., м. Чернігів), за ред. Н. І. Кривоконь] : Чернігів, Чернігівський державний інститут права, соціальних технологій та праці, 2008. 292—296 с.

2. Ключові показники базової пенсії. URL: <http://www.notretemps.com/retraite/chiffres-cles-de-la-retraite-de-base-des-salaies,i 5084>.

3. Лукьянова Г. И. Система социальной защиты во Франции (пути реформирования), Г. И. Лукьянова. Современная Европа. № 4. 2001. 62 с.

4. Лукьянова Г. И. Система социальной защиты во Франции. 62 с.

5. Романець О. В. Система соціального захисту: Досвід Франції О. В. Романець : Наукові записки Національного університету “Острозька академія”. 410 с.

6. Стратегія сталого розвитку “Україна – 2020” Указ Президента України № 5/2015 від 12.01.2015 р. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

7. Україна в 2008 році: процеси, результати, перспективи. Біла книга державної політики / за заг. ред. Ю. Г. Рубана. Київ : НІСД, 2008. 186 с.

8. Французька система соціального захисту працівників (загальна схема). URL: http://www.cleiss.fr/docs/regimes/regime_france/an_index.html.

9. Code de la santé publique, de la famille et de l'aide sociale [Text]. Paris : DALLOZ, 2009. 22 с.

10. Code de la sécurité sociale [Text]. Paris : DALLOZ, 2010. 22 с.

Ющенко М.В.,
*аспірантка кафедри публічного управління
та регіоналістики,
ОРІДУ НАДУ при Президентіві України*

АДАПТАЦІЯ ДОСВІДУ ГРУЗІЇ У СИСТЕМІ ДРАЦС

Особливе значення щодо переходу до нової моделі надання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації актів цивільного стану (далі-ДРАЦС) має досвід пострадянських країн, зокрема Республіки Грузія, яка має схожу з Україною спадщину та, відповідно, у процесі розвитку мала вирішувати схожі проблеми. Як й в Україні, так і в Грузії діяла неефективна «радянська» модель реєстрації актів цивільного стану, однак в результаті системних реформ 2000-х рр. зазначена система була значною мірою перебудована та наближена до світових стандартів у цій сфері. Вивчення досвіду Грузії дає можливість не тільки впровадження ефективних механізмів надання адміністративних послуг, а також дасть можливість уникнути певних негативних аспектів, з якими може стикнутися Україна в процесі реформування цієї сфери.

Реформа системи надання адміністративних послуг в Україні, у тому числі в сфері ДРАЦС багато в чому ґрунтується на досвіді Грузії. Розбудову сучасного механізму надання адміністративних послуг у Грузії було розпочато 2004 році після прийняття закону «Про структуру,